

ISSN 2544-591X

MONITOR JAPOŃSKI

KWIECIEŃ 2020

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

KWIECIEŃ 2020

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

2 kwietnia: Asō Tarō krytykuje WHO. Minister Tarō krytykuje Światową Organizację Zdrowia za izolację Tajwanu w walce z koronawirusem. Wicepremier oskarżył przewodniczącego WHO o zależność od władz w Pekinie. Jego zdaniem organizacja powinna zmienić nazwę na „Chińska Organizacja Zdrowia”.

6 kwietnia: wprowadzenie stanu wyjątkowego w siedmiu prefekturach. Od 7 kwietnia w siedmiu japońskich prefekturach (Tokio, Saitama, Chiba, Kanagawa, Osaka, Hyogo i Fukuoka) zostanie wprowadzony stan wyjątkowy w związku z szybko rosnącą liczbą zakażeń koronawirusem. Stan wyjątkowy będzie obowiązywał przez okres jednego miesiąca. Przyznaje on dodatkowe uprawnienia władzom lokalnym, które będą mogły prowadzić własną strategię walki z epidemią, kierując się wytycznymi rządu centralnego. Gubernatorzy będą mieli prawo ograniczenia praw mieszkańców oraz wydawania zaleceń, takich jak zakaz wychodzenia z domu oraz zamknięcie sklepów i miejsc publicznych. Nie stosowanie się do zaleceń władz lokalnych nie jest złamaniem prawa i nie prowadzi do nałożenia kar. W Japonii nie przewiduje się zamykania poszczególnych miast i wprowadzenia zakazu przemieszczania się.

6 kwietnia: ponowne otwarcie części szkół. Po miesięcznej przerwie w wielu regionach kraju szkoły wznowiły lekcje. Placówki wprowadzają działania zapobiegawcze takie jak codzienne mierzenie temperatury

STAN WYJĄTKOWY NA TERENIE CAŁEGO KRAJU

Najważniejszym wydarzeniem w kwietniu była decyzja o wprowadzeniu stanu wyjątkowego na terenie całej Japonii. Warto również zwrócić uwagę na zapowiedź nowego programu pomocowego dla japońskiej gospodarki oraz pogarszające się notowania obecnego rządu.

oraz częstsze mycie rąk. Szkoły w Tokio oraz innych regionach, gdzie zarejestrowano wzrost zakażeń pozostaną zamknięte.

7 kwietnia: opozycja krytykuje opieszałość rządu. Partie opozycyjne przy wsparciu ze strony ekspertów medycznych skrytykowały zbyt późne wprowadzenie stanu wyjątkowego. Partie opozycyjne oskarżają rząd o zbyt powolne działania w walce z epidemią. Większość opozycji opowiada się za utworzeniem systemu rekompensat dla pracowników, którzy pozostaną w domu w związku z epidemią.

8 kwietnia: rząd zatwierdza pakiet ratunkowy dla gospodarki. Rząd zatwierdził pakiet ratunkowy dla gospodarki o łącznej wartości biliona USD. Pierwsza pula środków finansowych zostanie przeznaczona na wzmocnienie służby zdrowia i dofinansowanie dla rodzin. W drugim etapie zostaną wprowadzone działania mające na celu zwiększenie konsumpcji oraz wsparcie firm w zakresie prowadzenia pracy zdalnej. Flagowa obietnica rządu zakłada przyznanie jednorazowego wsparcia finansowego dla najuboższych rodzin w wysokości 2800 USD. Rząd zakłada również wsparcie finansowe dla małych i średnich przedsiębiorstw, których dochody spadły o 50%. Wartość pakietu pomocowego to 20% japońskiego PNB. Partie opozycyjne zwróciły jednak uwagę, że ilość pieniędzy, które popłyną do przedsiębiorstw i podatników jest pięciokrotnie mniejsza niż ta przedstawiana przez rząd.

10 kwietnia: pośpieszne działania epidemiologiczne w Tokio. Władze metropolitalne w Tokio pracują nad strategią powstrzymania coraz większej liczby zakażeń. Władze Tokio zwróciły się do właścicieli firm o zamknięcie lokali, w których dochodzi do spotkań większej ilości osób. Władze centralne naciskały na wyłączenie części firm, takich jak salony fryzjerskie z planowanych ograniczeń. Od połowy marca liczba zakażeń koronawirusem w Tokio rośnie w szybkim tempie. 10 kwietnia potwierdzono rekordową liczbę 190 nowych zarażeń.

11 kwietnia: konflikt premiera z Ministerstwem Zdrowia. Premier Abe oskarża biurokratów z Ministerstwa Zdrowia o blokowanie działań zmierzających do walki z epidemią. Jego zdaniem to biurokraci z ministerstwa zatrzymali projekt zwiększenia liczby testów na koronawirusa w Japonii. Ministerstwo miało również opóźnić prace nad dopuszczeniem do użytku AVIGANU, czyli japońskiego leku wspomagającego leczenie wirusa.

13 kwietnia: tweet premiera Abe wywołuje falę krytyki. Premier Abe opublikował na Tweeterze krótki film który miał zachęcić obywateli do pozostania w domach. Na filmie możemy zobaczyć premiera odpoczywającego w fotelu, popijającego herbatę w towarzystwie swojego psa. Wszystko odbywa się przy akompaniamencie muzyki jednego z popularnych japońskich piosenkarzy.

Nagranie wywołało falę oburzenia wśród japońskich internautów. Część z nich zwróciła uwagę, że nie mogą (tak jak premier Abe) odpoczywać w domach, ponieważ rząd nie wprowadził rekompensat dla pracowników, którzy nie pojawiają się w pracy.

15 kwietnia: stan zagrożenia w amerykańskich bazach wojskowych. Dowództwo sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych stacjonujących na terenie Japonii wprowadziło stan podwyższonego zagrożenia. W bazach na terenie Japonii oraz na pokładzie okrętu Ronald Reagan wykryto przypadki zarażenia koronawirusem.

15 kwietnia: rząd ograniczy wynagrodzenia parlamentarzystów. W związku z epidemią koronawirusa wynagrodzenia japońskich parlamentarzystów zostaną obniżone o 20% na okres jednego roku. Decyzja jest efektem porozumienia rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej i opozycji.

16 kwietnia: chiński rząd obawia się masowej ucieczki japońskich firm produkcyjnych. Premier Shinzō Abe opowiedział się za budową gospodarki mniej zależnej od dostaw z Chin. Zapowiedź wywołała poruszenie wśród chińskich decydentów na poziomie lokalnym i centralnym. Chińczycy przyglądają się z uwagą japońskiemu pakietowi ratowania gospodarki, który przewiduje wsparcie finansowe dla firm w wysokości około 2,2 miliarda USD w celu budowy nowych łańcuchów dostaw. Premierowi Abe zależy na przeniesieniu produkcji o wysokiej wartości dodanej z Chin do Japonii, oraz dywersyfikacji produkcji w państwach ASEAN. Rząd będzie próbował przekonać japońskie firmy do przedstawienia nowej strategii dywersyfikacji łańcuchów dostaw. Podobną retorykę można zaobserwować w Waszyngtonie, przez co chiński rząd obawia się fali masowego przenoszenia produkcji firm zagranicznych do innych państw.

16 kwietnia: rząd rozpoczyna kontrowersyjny projekt dostarczenia maseczek. Premier Abe postanowił odpowiedzieć na obawy społeczeństwa dotyczące braku masek ochronnych. W tym celu obiecał dostarczenie dwóch maseczek materiałowych dla niemal 50 milionów obywateli. Rządowy plan okrzyknięty mianem „Abenomask” został skrytykowany przez znaczną część społeczeństwa, która poddaje w wątpliwość przydatność zwykłych materiałowych maseczek.

17 kwietnia: rozszerzenie stanu wyjątkowego na cały kraj. Gubernatorzy zwrócili się do rządu o jak najszybsze wprowadzenie systemu rekompensat dla firm, które musiały wstrzymać prace z powodu epidemii, po wprowadzeniu stanu wyjątkowego na terenie całej Japonii. Władze lokalne poprosiły również o dodatkowe środki z budżetu w wysokości 9,3 miliarda USD w celu wsparcia lokalnych przedsiębiorców.

19 kwietnia: japońskie Siły Samoobrony przygotowują się do walki z wirusem. Po doniesieniach o coraz większej liczbie zakażonych wśród członków Amerykańskiej Marynarki Wojennej, Morskie Siły Samoobrony w Japonii wprowadzają działania zapobiegawcze. Załogi okrętów wojskowych są narażone na szybkie rozprzestrzenianie się infekcji z powodu przebywania w małych, zamkniętych pomieszczeniach. Marynarka wdrożyła szereg procedur zapobiegawczych takich jak sterylizacja pokładów, częstsze mycie rąk oraz zmiana harmonogramu służby. Ministerstwo Obrony rozważa wycofanie niszczyciela Takanami wysłanego w lutym na Bliski Wschód.

20 kwietnia: rozszerzenie pakietu ratunkowego dla japońskiej gospodarki. W ramach programu ratunkowego premier Abe Shinzō przedstawił plan jednorazowych zasiłków dla najuboższych rodzin w wysokości 2800 USD. W wyniku krytyki ze strony partii opozycyjnych oraz nacisków koalicyjnego partnera partii Komeito zamiast jednorazowego wsparcia dla najuboższych rodzin, rząd postanowił wprowadzić program dopłat w wysokości 930 USD dla każdej japońskiej rodziny. W efekcie wartość planowanego pakietu pomocowego wzrosła do 1,1 biliona USD. Wyплаты w ramach programu mają ruszyć w maju.

21 kwietnia: prawie 60% obywateli negatywnie ocenia walkę z koronawirusem. Badania opinii publicznej przeprowadzone przez Asahi Shimbun pokazały, że ponad połowa japońskich obywateli negatywnie ocenia działania premiera Abe Shinzō w walce z koronawirusem. 57% ankietowanych wskazało na brak przywództwa po stronie premiera. 53% obywateli negatywnie ocenia rządową strategię walki z epidemią. Zaledwie 23% respondentów jest zadowolonych z działań rządu. 77% osób biorących udział w badaniu uważa, że decyzja o wprowadzeniu stanu wyjątkowego została wprowadzona zbyt późno. W obliczu kolejnej fali zakażeń można zaobserwować wyraźny spadek zaufania społecznego.

21 kwietnia: rząd zmienia projekt bazy wojskowej Henoko. Rząd centralny przedłożył dokumenty zakładające zmianę projektu bazy wojskowej w mieście Henoko, do której ma zostać przeniesionych większość amerykańskich żołnierzy stacjonujących w bazie Futenma na wyspie Okinawa. Zmiany w projekcie są konieczne, ponieważ w miejscu gdzie powstaje baza wykryto obszar miękkiego dna morskiego. Decyzja o zmianie projektu wydłuży najprawdopodobniej proces budowy bazy wojskowej, ponieważ będzie wymagać akceptacji ze strony władz lokalnych prefektury Okinawa. Rząd centralny nie chciał negocjować z obecnym gubernatorem Okinawy, który sprzeciwia się projektowi budowy bazy w Henoko. Szacowane koszty budowy instalacji wojskowej wzrosły do 6,7 miliarda USD. Początkowo budowa bazy była wyceniana na 2,2 miliarda USD.

23 kwietnia: wprowadzenie stanu wyjątkowego nie jest wystarczającym narzędziem walki z wirusem. Część tokijskich firm, w tym znaczna liczba salonów hazardowych pachinko odmówiła zamknięcia lokali, ponieważ prawo nie przewiduje kar za nie stosowanie się do zaleceń władz centralnych. W odpowiedzi część japońskich gubernatorów zwróciła się do rządu o wprowadzenie surowszych regulacji, które pozwoliłyby na karanie nieposłusznych przedsiębiorców. Władze miasta Osaka postanowiły podać do wiadomości publicznej nazwy salonów pachinko, które nie zgodziły się na zamknięcie.

28 kwietnia: rząd promuje system pracy zdalnej. Premier Abe polecił swoim ministrom opracowanie strategii zmierzającej przekonanie większej ilości firm do wprowadzenia systemu pracy zdalnej. Jedną z najważniejszych zmian ma być odejście od systemu osobistych pieczętek hanko, które są wymagane przy wydawaniu decyzji urzędowych i administracyjnych.

28 kwietnia: opozycja proponuje opóźnienie powrotu do szkół. Demokratyczna Partia dla Ludzi zaproponowała rozpoczęcie nowego semestru szkolnego we wrześniu a nie w kwietniu, w związku z zamknięciem znacznej ilości japońskich szkół. Decyzja o zmianie kalendarza szkolnego ma być pozostawiona władzom szkół.

28 kwietnia: premier Abe nie weźmie udziału w rosyjskim Dniu Zwycięstwa. Premier Abe miał zamiar wziąć udział w jubileuszowych obchodach Dnia Zwycięstwa w Moskwie. Niestety po przełożeniu wydarzenia na dzień 3 września, japoński rząd poinformował o rezygnacji premiera z uczestnictwa w obchodach. 3 września to data zwycięstwa Rosji nad Japonią podczas II Wojny Światowej.

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

1 kwietnia: 151 japońskich obywateli wraca do kraju samolotem wycarterowanym przez polski rząd. 151 Japończyków wróci z Polski do Japonii specjalnym czarterem sfinansowanym przez polski rząd. W drodze powrotnej samolot przywiezie grupę polskich obywateli z Japonii. Japonia podniosła stan zagrożenia dla podróżujących do Polski do poziomu 3. Władze w Tokio ograniczyły przepływ osób z 73 państwami.

24 kwietnia: Takeda sprzedaje część europejskich fabryk. Takeda Pharmaceutical planuje sprzedaż europejskich linii produkcyjnych o wartości 670 milionów USD. Takeda podejmuje działania mające na celu zmniejszenie zadłużenia powstałego po zakupie firmy Shire Plc. za kwotę 59 miliardów USD. Takeda planuje sprzedaż dwóch fabryk w Polsce i Danii duńskiej grupie Orifarm.

27 kwietnia: Toyota uruchamia fabryki w Europie. Władze koncernu Toyota poinformowały o zmniejszeniu produkcji w japońskich fabrykach o 40% w związku ze spadkiem popytu. Jednocześnie koncern poinformował o planach ponownego otwarcia większości fabryk w UE. Fabryki w Polsce i Czechach wznowią produkcję na początku maja.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

10 kwietnia: japońskie firmy przyspieszają pracę nad bezdotykowymi rozwiązaniami. W związku z epidemią koronawirusa japońskie firmy technologiczne proponują coraz więcej rozwiązań opartych na technologii bezdotykowej. Wśród oferowanych produktów można znaleźć system rozpoznawania twarzy, który nie wymaga zdjęcia maski ochronnej i stosowania karty identyfikacyjnej. Popularność zyskują również bezdotykowe windy oraz system płatności bezgotówkowych, który nie wymaga użycia kart czy telefonów komórkowych. W roku 2014 aż 47% światowego rynku sensorów bezdotykowych należało do japońskich firm.

10 kwietnia: związki zawodowe walczą o ochronę kurierów i dostawców. Związek zawodowy reprezentujący pracowników firmy Uber Technologies Inc., zajmującą się dostawą żywności wzywa do wprowadzenia dodatkowego wynagrodzenia za ryzyko, jakim objęci są kurierzy i pracownicy firm dostawczych w Japonii. Dodatkowe wynagrodzenie miałyby wynosić 2,8 dolara za każdą usługę dostawczą. Związkowcy zwracają również uwagę na to, że firma Uber nie zapewnia pracownikom środków ochrony takich jak maski i środki dezynfekujące.

12 kwietnia: SoftBank dostarczy Japończykom 300 milionów maseczek miesięcznie. Japońska firma przy współpracy z chińską firmą BYD uruchomi produkcję około 300 milionów maseczek miesięcznie. 100 milionów maseczek zostanie przekazanych na potrzeby pracowników ochrony zdrowia.

14 kwietnia: pierwsza edycja Vision Fund przynosi miliardowe straty. Pierwsza edycja programu inwestycyjnego, na którego czele stoi firma SoftBank przyniesie najprawdopodobniej 16,7 miliarda USD strat. Vision fund skupia się na inwestycjach w startupy. W projekcie znajduje się 88 firm takich jak WeWork i Uber Technologies. Strata zablokuje najprawdopodobniej uruchomienie kolejnej edycji programu.

15 kwietnia: japońskie firmy narzekają na bariery biurokratyczne. Część japońskich przedsiębiorców rezygnuje z możliwości uzyskania dopłat w celu utrzymania zatrudnienia, ponieważ nie jest w stanie zakończyć procesu aplikacyjnego. Zdaniem przedsiębiorców wypełnienie skomplikowanych wniosków aplikacyjnych wymaga specjalistycznego wsparcia, a władze lokalne nie są w stanie im go zapewnić. W efekcie część firm rezygnuje z ubiegania się o dopłaty dla pracowników.

18 kwietnia: 60% pracowników nadal dojeżdża do pracy. Badania w sześciu japońskich prefekturach pokazały, że 60% japońskich pracowników nadal dojeżdża do pracy, pomimo wprowadzenia stanu wyjątkowego. Pokazuje to nieskuteczność rządowego programu walki z epidemią.

21 kwietnia: coraz więcej przypadków nękania w japońskich firmach. W czasie pandemii pracownicy japońskich firm skarżą się na coraz więcej przypadków nękania ze strony przełożonych lub klientów. Japońska Federacja Związków Zawodowych (Rengo) otrzymuje coraz więcej skarg związanych z epidemią. Duża liczba sklepów cierpi z powodu niedoboru pracowników, co również powoduje coraz więcej przypadków agresji ze strony klientów.

25 kwietnia: rząd planuje wprowadzenie rekompensat dla pracowników małych firm. Pracownicy małych przedsiębiorstw, którzy stracili pracę z powodu epidemii i zamknięcia firm będą mogli liczyć na 100% rekompensaty wynagrodzeń. Dotychczasowy system przewiduje rekompensatę w wysokości 60%. 10% kosztów rekompensaty pochodzi od pracodawcy. Nowy program będzie w całości finansowany ze środków budżetowych.

27 kwietnia: Bank Japonii rozpoczyna nielimitowany skup obligacji. Bank Japonii ogłosił, że będzie skupował nielimitowaną liczbę rządowych obligacji w walce z osłabieniem gospodarczym. Bank centralny planuje zwiększenie skupu obligacji przedsiębiorstw oraz rozpoczęcie agresywnego skupu obligacji rządowych.

KOMENTARZ

1. Podobnie jak w poprzednich miesiącach wydarzenia w kwietniu zostały zdominowane przez doniesienia o nowej fali koronawirusa. Pod koniec marca, w stolicy kraju wykryto masowy wzrost zarażeń przekraczający 100 przypadków dziennie. W odpowiedzi rząd premiera Abe Shinzō wprowadził stan wyjątkowy w siedmiu japońskich prefekturach. W drugiej połowie kwietnia stan wyjątkowy został rozszerzony na teren całego kraju. Badania opinii publicznej pokazują wyraźny spadek poparcia dla rządu. Japonii nie udało się opanować epidemii koronawirusa a działania podjęte przez rząd zostały wprowadzone zbyt późno. Ponadto premier Abe wykonał kilka posunięć, takich jak program dystrybucji masek czy też niefortunne nagranie umieszczone na twitterze, które zakończyły się katastrofą wizerunkową dla premiera i jego gabinetu. Wraz ze spadkiem poparcia społecznego premier Abe musi liczyć się z silniejszą opozycją wewnątrz koalicji rządzącej.
2. Kwiecień miał być miesiącem nowego otwarcia w relacjach chińsko-japońskich do którego miało dojść za sprawą oficjalnej wizyty Xi Jinpinga w Japonii. Niestety epidemia koronawirusa oraz decyzja o przełożeniu Igrzysk Olimpijskich w Tokio wywołała falę antychińskich nastrojów wśród japońskiej klasy politycznej. Jednym z najbardziej widocznych antychińskich polityków jest wicepremier Japonii Asō Tarō, reprezentujący pro tajwańską grupę w japońskim parlamencie. W poprzednich miesiącach minister Asō krytykował izolację Tajwanu na forum Światowej Organizacji Zdrowia. Pod koniec marca wicepremier skrytykował szefa WHO i stwierdził, że organizacja powinna zmienić nazwę na „Chińska Organizacja Zdrowia”. Podobną retorykę możemy usłyszeć ze strony administracji amerykańskiej, co może zachęcić część japońskiej sceny politycznej do przyłączenia się do antychińskiej kampanii i krytyki prób dalszego zbliżenia z Pekinem. Wygląda również na to, że sam premier Abe Shinzō zdał sobie sprawę, że w obecnej sytuacji nie uda się przedstawić zbliżenia z Chinami jako sukcesu dyplomatycznego, bez narażenia się na krytykę ze strony konkurentów politycznych oraz Waszyngtonu. Decyzja o przeznaczaniu ponad dwóch miliardów USD na budowę nowych łańcuchów dostaw oraz strategia dywersyfikacji produkcji poza Chinami, może być traktowana jako antychiński zwrot w dotychczasowej polityce pojednania.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

